

Moduły do wyboru – SEMESTR LETNI 2024/2025

Moduł kierunkowy do wyboru

II P + II T + II B

Językoznawstwo kontrastywne dr hab. M. Płomińska	Literaturoznawstwo porównawcze dr hab. G. Krupińska
<p>Celem modułu jest przedstawienie podstawowych zagadnień językoznawstwa kontrastywnego: jego terminologii, w szczególności znajomości określanych przez terminy pojęć z zakresu językoznawstwa kontrastywnego i poprawnego użycia terminologii; jego metodologii i zadań badawczych, w szczególności porównania języków na różnych płaszczyznach (fonetyczno-fonologiczna, gramatyczna, leksykalna, pragmatyczna) w celu ustalenia podobieństw i różnic między nimi. Przedmiotem modułu będzie porównanie wybranych zjawisk językowych języka niemieckiego i języka polskiego szczególnie relewantnych z perspektywy uczenia się języka obcego i praktyki tłumaczenia. Moduł opierać się będzie na analizie porównawczej wybranych zjawisk językowych przy zastosowaniu metajęzyka językoznawstwa kontrastywnego w celu wykształcenia umiejętności dostrzegania różnic między porównywanymi językami i wykorzystania ich na potrzeby wzajemnych relacji, krytycznej analizy nowego materiału w oparciu o zdobytą wiedzę dotyczącą analizy porównawczej języka niemieckiego i języka polskiego oraz ukształtowania postawy tolerancji wobec użytkowników innych języków.</p>	<p>Literaturoznawstwo porównawcze, zwane także komparatystyką (literacką), zajmuje się szeroko rozumianym porównywaniem literatur – czy szerzej teksów kultury – przynależnych do różnych kultur, języków, epok, gatunków etc. Na zajęciach przedstawiona zostanie geneza powstania dyscypliny, jej różnorodne definicje i modele, podstawowe pojęcia i narzędzia badawcze, typy i metody porównań. Poszczególne, wybrane pola badawcze (estetyka recepcji, historia motywów i tematów, intermedialność, tłumaczenia literackie, hermeneutyka interkulturowa/imagologia) zostaną omówione na wybranych przykładach literatury niemieckojęzycznej i polskiej.</p>

Moduł kierunkowy do wyboru
II S

Językoznawstwo kontrastywne
mgr A. Wojtczak

Literaturoznawstwo porównawcze
dr A. Krakow

Celem zajęć jest zapoznanie studentów z podstawowymi ujęciami teoretycznymi i paradygmatami właściwymi dla językoznawstwa kontrastywnego. Przedmiotem modułu jest analiza porównawcza języka szwedzkiego i języka polskiego na różnych płaszczyznach, takich jak fonetyka i fonologia, gramatyka, leksyka oraz pragmatyka. Kurs ma za zadanie rozwijanie umiejętności lingwistycznej analizy kontrastywnej, co jest szczególnie istotne dla przyszłych tłumaczy, nauczycieli języków obcych oraz badaczy językoznawstwa.

Analiza porównawcza wybranych zjawisk językowych przy zastosowaniu metajęzyka językoznawstwa kontrastywnego ma na celu wykształcenie umiejętności dostrzegania podobieństw i różnic między porównywanymi językami oraz ich praktycznego wykorzystania na potrzeby wzajemnych relacji, krytycznej analizy nowego materiału w oparciu o zdobytą wiedzę oraz ukształtowania postawy tolerancji wobec użytkowników innych języków.

Zagadnienia modułu:

Przedmiot, metodologia badań i cele lingwistyki kontrastywnej

Podstawowe terminy – tertium comparationis, ekwiwalencja, interferencja, transfer

Porównanie języka szwedzkiego na płaszczyźnie fonetyczno-fonologicznej, gramatycznej, leksykalnej (kolokacje, fałszywi przyjaciele, konwergencja, dywergencja, idiomatyka) i pragmatycznej (frazologia pragmatyczna, zachowanie niewerbalne).

W ramach kursu czytamy i omawiamy wybrane fragmenty opracowań na temat motywów literackich w tzw. literaturze światowej. Oprócz tego studenci wybiorą przykłady dla danych motywów z literatury szwedzkiej i przedstawią swoje analizy w ramach prezentacji na zajęciach.

Bibliografia (wybór):

Algulin, I. & Olsson, B. (red.) (2013). *Litteraturens historia i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Drabarek, B. et al. (2004). *Szkolny słownik motywów literackich*. 4:e uppl. Warszawa: Wydawnictwo Kram.

Frenzel, E. (2008). *Motive der Weltliteratur. Ein Lexikon dichtungsgeschichtlicher Längsschnitte*. 6:e uppl. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag.

Olsson, A. (2002). 'Intertextualitet, komparation och reception'. I *Litteraturvetenskap – en inledning*, red. S. Bergsten. Lund: Studentlitteratur, s. 51-69.

Seigneuret, J.-C. (red.) (1988). *Dictionary of literary themes and motifs*. 2 vol. New York et al.: Greenwood Press.

Moduł do wyboru
III P

**Metodologia badań
językoznawczych**
dr M. Jakosz, prof. UŚ

**Metodologia badań
literaturoznawczych**
dr hab. M. Skop, prof. UŚ

Zajęcia są adresowane do osób zainteresowanych współczesnymi tendencjami badań językoznawczych, w nurt których wpisują się m.in. badania nad dyskursami, które dotyczą określonych zagadnień, istotnych w debatach publicznych danej społeczności, jak np. dyskurs polityczny, dyskurs pandemiczny, dyskurs wojny itd. Szczególna uwaga skupi się na takich kwestiach, jak:

- charakterystyka tematu dyskursu, jego kontekstu kulturowego, historycznego i politycznego;
- specyficzne praktyki komunikacyjne, których celem jest nazywanie zjawisk kluczowych dla badanego dyskursu, w tym metaforyzacja i toposy argumentacyjne jako czynniki odpowiedzialne za tworzenie nastawień i określonych emocji względem danego wydarzenia politycznego i/lub kulturowego.
- obraz świata wytwarzany w konkretnym dyskursie przez podmioty w nim uczestniczące (w różnych rolach) za pomocą specyficznych praktyk komunikacyjnych.

Przedmiotem zajęć jest przedstawienie koncepcji, teorii oraz zagadnień składających się na metodologię badań komparatystycznych, począwszy od pojęć podstawowych, jak np. komparatystyka, literatura, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo, teoria gry oraz teoria pól (literatura a społeczeństwo i władza – Pierre Bourdieu), język, znaczenie, interpretacja itd. Podczas ćwiczeń studenci i prowadzący starają się odnaleźć odpowiedzi m.in. na pytania: Czym jest literatura i tekst literacki? Czym właściwie jest poetyckość? Ponadto próbują rozpoznawać problemy w obrębie struktur, szkół oraz prądów – co to jest hermeneutyka (Hans-Georg Gadamer, Paul Ricoeur), strukturalizm (Ferdinand de Saussure, Roman Jakobson), dekonstrukcja (Jacques Derrida), semiotyka (Umberto Eco), poststrukturalizm (Roland Barthes, Julia Kristeva), formalizm amerykański – *New Criticism*, / *Cultural Materialism* (Thomas Stearns Eliot, Robert Penn Warren), *Gender* (Michel Foucault, Inga Iwasiów), *Queer Theory* (Judith Butler).

**Moduł do wyboru
III S**

**Metodologia badań
z dziedziny kultura i religia**
dr A. Krakow

**Metodologia badań
literaturoznawczych**
prof. dr hab. G. B. Szewczyk

W ramach kursu czytamy i omawiamy wybrane fragmenty opracowań, m.in. na temat pamięci, przestrzeni oraz metod kulturoznawczych analiz tekstowych. Oprócz tego osoby studiujące wybiorą temat z zakresu kultury-religii i przedstawią swoje analizy w ramach prezentacji na zajęciach.

Bibliografia (wybór):

Assmann, A. (2019). *Introduction to cultural studies. Topics, concepts, issues*. Övers. D.H. Wilson. 2:a uppl. Berlin: Erich Schmidt Verlag.

Baldwin, E. et al. (2007). *Wstęp do kulturoznawstwa*. Övers. M. Kaczyński et al. Poznań: Zysk i S-ka Wydawnictwo.

Nünning, V. & Nünning, A. (red.). *Methoden der literatur- und kulturwissenschaftlichen Textanalyse. Ansätze – Grundlagen – Modellanalysen*. Stuttgart & Weimar: J.B. Metzler.

Celem zajęć jest ukazanie refleksji o literaturze jako dynamicznego procesu. Punktem wyjścia do analiz i interpretacji tekstów będzie wyjaśnienie najważniejszych koncepcji, problemów i pojęć w metodologii badań w 20. i 21. wieku. Wiele pojęć i teorii ulega dzisiaj reinterpretacji, dlatego rozumienie współczesnej literatury, w tym literatury szwedzkiej, jest niemożliwe bez usystematyzowania wiedzy o historii i współczesnej metodologii badań literackich.

Poszczególne tematy:

- Literatura, psychologia i psychoanaliza
- Semiotyka i semiologiczna teoria literatury
- Hermeneutyczna lektura i sztuka interpretacji tekstów literackich
- Koncepcje francuskiego socjologa Pierre Bourdieu i ich zastosowanie w interpretacji dzieła literackiego
- Kulturowa teoria literatury. Teoria gatunku. Pojęcie intertekstualności
- Przestrzeń i miejsce we współczesnych teoriach (na przykładzie analizy utworów o mieście, metropolii i prowincji w literaturze szwedzkiej)
- Problematyka gender. Feminizm i wielość jego odmian. Teoria queerowa
- Modernizm i postmodernizm. Dylematy współczesnej metodologii badań literackich

Konwersatorium monograficzne
III P + III T

dr hab. Z. Feliszewski, prof. UŚ

dr hab. K. Dahlmanns, prof. UŚ

**Sozialgeschichte des deutschsprachigen Films
1960 bis heute**

Gegenstand des Konwersatoriums ist die Wechselbeziehung zwischen den Erzeugnissen der deutschen und österreichischen Filmkunst und den gesellschaftlichen Verwandlungen dieser Länder. Dabei handelt es sich um ein breites Spektrum des Sozial- und Kulturlebens dieser Länder: von der Etablierung einer multikulturellen Gesellschaft über den politischen Aktionismus, die Terroranschläge in der BRD der 70er Jahre, die Etablierung der feministischen Kultur und Teilhabe, bis hin zu medialen Verwandlungen der Gesellschaften.

Unter diversen methodologischen Ansätzen sollen die Studierenden der Frage nachgehen, inwieweit bestimmte Filme die sich verändernde Wirklichkeit wahrgenommen, antizipiert und interpretiert sowie diese mitbestimmt haben, etwa durch Bekanntmachung von bestimmten Narrativen oder breitenwirksame Multiplizierung bestimmter Thesen und Ästhetiken.

Unterrichtssprache: Deutsch

**Deutschland und Österreich seit dem Beginn
des 19. Jahrhunderts, historisch und
kulturwissenschaftlich betrachtet**

Der Kurs vermittelt wichtiges Grund- und Allgemeinwissen über Deutschland und Österreich seit den Napoleonischen Kriegen. Er berührt historische, wirtschaftshistorische und viele im weitesten Sinne kulturelle Aspekte, besonders im Hinblick auf die Mentalitätsbildung. Natürlich kann all das nur in Auswahl geschehen, aber das soll uns nicht stören.

Teilnahmebedingungen: (1) Bereitschaft, historiographische Texte und historische Quellen sorgfältig zu lesen, um am Unterricht aktiv teilzunehmen. (2) Sachlicher, emotionsfreier Umgang mit historischen und kulturwissenschaftlichen Fragestellungen.

**Wybrane zagadnienia z dyscypliny do wyboru
I T oraz I N SS II**

Wybrane zagadnienia z dyscypliny kultura i religia dr hab. K. Dahlmanns, prof. UŚ	Wybrane zagadnienia z językoznawstwa dr hab. M. Bielińska, prof. UŚ
<p style="text-align: center;">Mentalitätsbildung. Schlüsseltexte und -ereignisse im deutschen Sprachraum 1883 bis zur Gegenwart</p> <p>Der Kurs vermittelt kulturwissenschaftliches Wissen methodologischer und inhaltlicher Art. Er leistet dies vor allem, aber nicht ausschließlich dadurch, dass er in kultureller Hinsicht besonders wichtige Texte einer tieferen Diskussion unterzieht und die historischen (kulturellen, wirtschaftlichen etc.) Tendenzen, die sich in den Texten zeigen, hervorhebt. Natürlich sind manche Texte und sonstige Quellen, die wir besprechen werden, „kontrovers“. Das versteht sich von selbst. Sonst wären sie ja langweilig.</p> <p>Weshalb beginnt der Kurs mit dem Jahr 1883? In diesem Jahr wurden die ersten beiden Bücher von Friedrich Nietzsches <i>Also sprach Zarathustra</i> veröffentlicht.</p> <p>Teilnahmebedingungen: (1) Bereitschaft, auch etwas kompliziertere Texte sorgfältig zu lesen, um am Unterricht aktiv teilzunehmen. (2) Sachlicher, distanzierter Umgang mit kulturwissenschaftlichen Fragestellungen.</p>	<p style="text-align: center;">Wprowadzenie do leksykografii</p> <p>Celem seminarium jest zapoznanie studentów z podstawami leksykografii rozumianej jako praktyka zestawiania słowników oraz nauka o słownikach. Studenci poznają kryteria typologii słowników, liczne typy słowników (ogólne i specjalistyczne, jedno- i dwujęzyczne, drukowane i elektroniczne), ich budowę i zastosowanie, co ma im umożliwić poprawne i efektywne korzystanie ze słowników w czasie studiów i w pracy.</p> <p>W przypadku, gdy do grupy zapiszą się studenci, którzy uczęszczali na zajęcia w semestrze zimowym, program zajęć obejmie analizę wybranych aspektów opisu słownikowego, np. opisu nazw własnych, tzw. realiów, frazeologizmów, wybranych części mowy i in.</p>